

## Versiune anonimată

Traducere

C-625/21 – 1

### Cauza C-625/21

#### Cerere de decizie preliminară

**Data depunerii:**

8 octombrie 2021

**Instanța de trimitere:**

Oberster Gerichtshof (Austria)

**Data deciziei de trimitere:**

22 septembrie 2021

**Recurent-pârât:**

VB

**Intimată-reclamantă:**

GUPFINGER Einrichtungsstudio GmbH

---

[*omissis*]

În cauza introdusă de reclamanta GUPFINGER Einrichtungsstudio GmbH, Schärding, [*omissis*] împotriva pârâtei VB, [*omissis*] [*omissis*] având ca obiect suma de 5 271,33 euro [*omissis*], ca urmare a recursului pârâtei împotriva hotărârii din 12 februarie 2021, GZ 18 R 1/2lh-65, a Landesgericht Ried im Innkreis (Tribunalul Regional din Ried im Innkreis, Austria), în calitate de instanță de apel, prin care a fost în parte modificată și în parte confirmată hotărârea din 27 noiembrie 2020, GZ 2 C 128/18t-57 a Bezirksgericht Braunau am Inn (Tribunalul Districtual din Braunau am Inn, Austria) [*omissis*], Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria) [*omissis*]

a adoptat următoarea

Ordonanță:

A. Adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) următoarele întrebări în vederea pronunțării unei decizii preliminare:

1) Articolul 6 alineatul (1) și articolul 7 alineatul (1) din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (denumită în continuare „Directiva privind clauzele abuzive”) trebuie să fie interpretate în sensul că, în cadrul examinării unui drept la despăgubire al profesionistului împotriva consumatorului, întemeiat pe o reziliere nejustificată a contractului de către consumator, aplicarea dreptului național cu caracter supletiv este exclusă pentru simplul motiv că, în Condițiile comerciale generale (denumite în continuare „CCG”) ale profesionistului, este inclusă o clauză abuzivă care, în plus față de normele dreptului național cu caracter supletiv, recunoaște profesionistului, cu titlu opțional, dreptul la o despăgubire forfetară împotriva unui consumator care nu și-a îndeplinit obligațiile contractuale?

În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare:

2) O asemenea aplicare a dreptului național cu caracter supletiv este exclusă și atunci când profesionistul nu își întemeiază cererea de despăgubire formulată împotriva consumatorului pe clauza respectivă?

În cazul unui răspuns afirmativ la prima și la a doua întrebare:

3) Este contrar dispozițiilor dreptului Uniunii menționate ca, în cazul unei clauze care cuprinde mai multe norme (de exemplu sancțiuni alternative în cazul unei rezilieri nejustificate a contractului), să fie menținute acele părți ale clauzei care, în orice caz, sunt conforme cu dreptul național supletiv și care nu trebuie să fie calificate drept abuzive?

[omissis] [Suspendarea procedurii]

Motivare:

## **1 I. Situația de fapt**

- 2 Reclamanta exploatează un studio de design interior la Schärding (Austria) și oferă spre vânzare, printre altele, bucătării integrate.
- 3 Pârâtul este un pensionar care, la 12 noiembrie 2017, a cumpărat, în cadrul unui târg de construcții organizat la Ried im Innkreis (Austria), de la standul reclamantei, de la aceasta din urmă, o bucătărie integrată, la prețul de 10 924,70 euro. Contractul se întemeie pe Condițiile comerciale generale (CCG) ale reclamantei, al căror punct V este redactat după cum urmează (subliniere în original):

## **V. Rezilierea contractului**

În cazul acceptării cu întârziere (punctul VII) sau pentru alte motive importante, cum ar fi, printre altele, falimentul clientului sau respingerea falimentului din lipsă de active, precum și, în cazul îndeplinirii cu întârziere a obligațiilor de plată ale clientului, avem dreptul de a rezilia contractul, în măsura în care acesta nu a fost încă executat integral de ambele părți. În cazul rezilierii, în cazul unei culpe a clientului, avem opțiunea de a solicita o **despăgubire forfetară egală cu 25 % din valoarea brută a facturii sau repararea prejudiciului real suferit**.

**În cazul îndeplinirii cu întârziere a obligațiilor de plată ale clientului, suntem scutiți de orice altă obligație de prestare și de livrare și avem dreptul de a reține livrările sau prestările încă neefectuate și de a solicita plăți anticipate sau garanții ori de a rezilia contractul după stabilirea unui termen suplimentar de executare adecvat.**

În cazul în care clientul reziliază contractul – fără a avea un motiv legitim în acest sens – sau solicită anularea acestuia, avem opțiunea de a insista asupra executării contractului sau de a accepta anularea contractului; în acest din urmă caz, clientul este obligat să plătească, în funcție de opțiunea noastră, **fie o despăgubire forfetară în cuantum de 20 % din valoarea brută a facturii, fie prejudiciul real suferit**. În măsura în care lucrările de planificare nu sunt compensate separat, revendicăm, în cazul rezilierii contractului de către vânzător, drepturile noastre de autor asupra tuturor documentelor de planificare corespunzătoare.

- 4 La 28 noiembrie 2017, pârâtul a reziliat contractul de vânzare pentru motivul că nu era în măsură să achiziționeze casa căreia îi era destinată bucătăria.
- 5 În cazul executării contractului de vânzare, reclamantei i-ar fi rămas un profit total de 5 270,60 euro.
- 6 **II. Procedura desfășurată până în prezent**
- 7 Prin acțiunea introdusă la 14 mai 2018, reclamanta a solicitat pârâtului, cu titlu de daune-interese contractuale, prețul redus cu ceea ce economisise ca urmare a neefectuării muncii. Ca urmare a rezilierii contractului de vânzare-cumpărare, creanța al cărei cuantum a fost stabilit de reclamantă, în ultimul rând, la 5 270,60 euro, ar fi exigibilă. În cursul procedurii, societatea reclamantă și-a întemeiat cererea nu pe CCG, ci pe dispoziții cu caracter supletiv din dreptul civil (austriac).
- 8 Pârâtul a susținut, la începutul procedurii, că, dată fiind rezilierea legitimă, nu datora o despăgubire. Or, în cadrul procedurii în a treia instanță, nu se mai contestă că pârâtul a reziliat în mod neîntemeiat contractul de vânzare-cumpărare.

- 9 Pârâtul a obiectat, în ultimul rând, că CCG constituiau conținutul contractului de vânzare-cumpărare. Clauza V (al treilea paragraf) ar acorda profesionistului, în cazul unei rezilieri nejustificate de către consumator, dreptul de a alege să îi solicite acestuia din urmă fie o despăgubire forfetară egală cu 20 % din suma brută facturată, fie prejudiciul real suferit. Întrucât această clauză ar fi abuzivă și ar fi în detrimentul pârâtului în calitate de consumator, reclamanta ar beneficia de cel mult 20 % din valoarea efectivă a prețului.
- 10 Instanța de prim grad de jurisdicție a acordat reclamantei 20 % din prețul de vânzare brut (2 184,94 euro) și a respins cererea suplimentară. Întemeindu-se pe Decizia 3 Ob 237/16y a Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria), instanța de prim grad a considerat că al treilea paragraf al clauzei V era grav discriminator față de consumator din cauza cuantumului nerezonabil al taxei de reziliere. Or, în cazul eliminării complete a acestei dispoziții din contractul de vânzare-cumpărare, reclamantei i-ar reveni (în temeiul dreptului supletiv), cu titlu de prejudiciu pentru neexecutare, o sumă în cuantum de 5 270,60 euro. În acest caz, eliminarea clauzei abuzive ar avea un efect „punitiv” asupra consumatorului. Clauza i-a sugerat totuși că, în cazul rezilierii contractului, va trebui reparat un prejudiciu în valoare de maximum 20 % din prețul brut de vânzare. În niciun caz consumatorul nu s-a așteptat ca, în cazul rezilierii contractului fără nicio contraprestație din partea vânzătorului, „prejudiciul real suferit” să se ridice la aproape jumătate din prețul convenit. Pentru aceste motive, prejudiciul pentru neexecutare, a cărui despăgubire îi poate reveni reclamantei, trebuie limitat la o valoare de 20 % din prețul brut de vânzare.
- 11 Instanța de apel a modificat această hotărâre, [omissis] admitând calea de atac. Nulitatea unei clauze cuprinse în CCG, care nu privește una dintre prestațiile obligatorii principale ale celor două părți, nu poate atrage nulitatea contractului. Potrivit jurisprudenței Curții de Justiție, din articolul 6 alineatul (1) din Directiva privind clauzele abuzive rezultă că instanțele naționale au numai obligația de a declara inaplicabilă o clauză contractuală abuzivă, pentru ca aceasta să nu producă efecte obligatorii în ceea ce privește consumatorul, fără a avea posibilitatea să modifice conținutul acesteia. Astfel, contractul respectiv ar trebui să continue să existe, în principiu, fără nicio altă modificare decât cea rezultată din eliminarea clauzelor abuzive, în măsura în care, în conformitate cu normele dreptului intern, o astfel de menținere a contractului este posibilă din punct de vedere juridic. Articolul 6 alineatul (1) din Directiva privind clauzele abuzive nu ar împiedica o instanță națională să elimine o clauză abuzivă și să o înlocuiască, în aplicarea principiilor dreptului în materie de contracte, cu o dispoziție de drept național cu caracter supletiv. Dimpotrivă, ținând seama de obiectivul Directivei privind clauzele abuzive, înlocuirea unei clauze abuzive cu o astfel de clauză ar fi pe deplin justificată, întrucât ar determina menținerea existenței contractului, care ar rămâne obligatoriu pentru părți, în pofida eliminării clauzei nevalide. Potrivit jurisprudenței Curții, articolul 6 alineatul (1) din Directiva privind clauzele abuzive nu ar urmări să conducă la nulitatea tuturor contractelor care conțin clauze abuzive. O clauză de reziliere care prevede repararea prejudiciului real suferit, reflectând astfel cadrul legislativ cu caracter supletiv, nu ar fi contrară bunelor

moravuri. O „limitare a prejudiciului pentru neexecutare” la un cuantum de 20 % din prețul de vânzare brut nu ar putea fi conformă cu jurisprudența Curții potrivit căreia, din modul de redactare a articolului 6 alineatul (1) din Directiva privind clauzele abuzive, reiese că instanțele naționale sunt obligate numai să declare inaplicabilă o dispoziție contractuală abuzivă, fără ca acestea să fie autorizate să modifice conținutul acesteia. Recurgerea la dreptul cu caracter supletiv nu ar fi blocată în speță. Ca urmare a rezilierii nejustificate a pârâtei, reclamanta ar avea un interes contractual pozitiv.

- 12 Instanța de apel a admis ulterior recursul ordinar cu privire la problema dacă un profesionist putea evita înlăturarea dreptului supletiv în sensul jurisprudenței recente a Curții de Justiție (Hotărârea din 27 ianuarie 2021, C-229/19 și C-289/19) prin abținerea de la invocarea clauzei nevalide împotriva consumatorului.
- 13 Oberster Gerichtshof (Austria) este în prezent chemată să se pronunțe cu privire la recursul formulat de pârâtă.
- 14 Astfel, instanțele de grad inferior înțeleg să se raporteze la jurisprudența anterioară a Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria) (3 Ob 237/16y; RIS-Justiz RS0016914 [T63]) (iar acest aspect este de asemenea necontestat între părți), potrivit căreia stabilirea unei taxe de reziliere forfetare în cuantum de 20 % trebuie calificată drept grav discriminatorie în sensul articolului 879 alineatul (3) din Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch [Codul civil general, denumit în continuare „ABGB”] [și, prin urmare, abuzivă în sensul articolului 6 alineatul (1) din Directiva privind clauzele abuzive], din cauza cuantumului nerezonabil al taxei de reziliere.
- 15 În recursul formulat împotriva hotărârii pronunțate în apel, pârâtul argumentează că, potrivit jurisprudenței Curții, în cazul eliminării unei clauze abuzive, o dispoziție cu caracter supletiv nu poate fi aplicată în detrimentul consumatorului. Nulitatea unei clauze ar trebui să fie constatată din oficiu. Dreptul supletiv nu ar fi aplicabil nici în cazul în care întreprinzătorul nu se întemeiază în mod expres pe clauza cuprinsă în CCG.
- 16 În memoriul său în răspuns, reclamanta face referire la dreptul la despăgubire prevăzut de lege în temeiul articolului 921 din ABGB. O clauză cu acest conținut, care conferă profesionistului posibilitatea de a invoca acest drept la despăgubiri, prevăzut de lege, nu ar constitui nicidecum un abuz de drept. În plus, ar fi straniu să se înlătore dreptul cu caracter supletiv sub pretextul protecției consumatorului.
- 17 Dispoziția menționată are următorul cuprins:

#### Articolul 921 ABGB

Rezilierea contractului nu aduce atingere dreptului la repararea prejudiciului cauzat prin neexecutarea culpabilă. Remunerația deja primită trebuie să fie reportată sau rambursată astfel încât nicio parte să nu obțină profit din prejudiciul suferit de cealaltă.

- 18 Această regulă acordă creditorului, după reziliere, un drept la repararea prejudiciului întemeiat pe interesul executării împotriva cocontractantului său culpabil. Debitorul este obligat să compenseze toate dezavantajele suferite de creditor prin neexecutarea culpabilă.
- 19 În orice caz, făcând abstracție de existența clauzei abuzive, în temeiul acestei dispoziții (și coroborat cu alte norme de drept austriac în materie de reparare a prejudiciului), decizia atacată, prin care reclamantei i s-a recunoscut prejudiciul pentru neexecutare, ar trebui confirmată.
- 20 **III. Întrebările preliminare**
- 21 Cu privire la prima întrebare:
- 22 Curtea a considerat că posibilitatea înlocuirii unei clauze cu o dispoziție de drept cu caracter supletiv nu ridică probleme atunci când un contract nu poate continua să existe după eliminarea unei clauze abuzive (C-26/13, Kásler [și Káslerné Rábai], punctul 85).
- 23 În continuare, de exemplu, în Hotărârea pronunțată în cauzele C-482/13, C-484/13, C-485/13 și C-487/13, Unicaja Banco și Caixabank, s-a precizat că remedierea unei lacune contractuale rezultate din eliminarea unei clauze abuzive prin recurgerea la dreptul cu caracter supletiv, în materia dreptului consumatorilor, este admisibilă atunci când eliminarea fără înlocuire a clauzei abuzive ar avea un efect prejudiciabil asupra situației juridice a consumatorului.
- 24 În Hotărârea sa din 27 ianuarie 2021, Dexia [Nederland], C-229/19 și C-289/19, Curtea a interpretat dispozițiile Directivei privind clauzele abuzive în sensul că un profesionist care, în calitate de vânzător, a impus unui consumator o clauză considerată abuzivă și, în consecință, nulă de către instanța națională, atunci când contractul poate continua să existe fără această clauză, nu poate pretinde despăgubirea legală prevăzută de o dispoziție de drept național cu caracter supletiv care ar fi fost aplicabilă în lipsa clauzei menționate (punctul 67). Curtea și-a motivat raționamentul juridic prin faptul că o posibilitate a instanțelor naționale de a modifica conținutul unei clauze abuzive cuprinse într-un astfel de contract ar putea aduce atingere realizării obiectivului pe termen lung urmărit prin articolul 7 din Directiva privind clauzele abuzive. Această posibilitate ar contribui la eliminarea „efectului descurajator” (a se vedea Hotărârea Kásler [și Káslerné Rábai], C-26/13, citată anterior, punctul 79) pe care îl are asupra profesioniștilor faptul că aceste clauze abuzive „pur și simplu nu sunt aplicate” față de consumator, în măsura în care aceștia ar fi în continuare tentați să utilizeze clauzele menționate, știind că, chiar dacă acestea ar fi invalidate, contractul va putea fi totuși completat de instanța națională în măsura în care este necesar, garantând astfel interesul acestor profesioniști (Hotărârea Dexia [Nederland], punctul 64).
- 25 Din jurisprudența invocată, s-ar putea deduce, inclusiv în privința cazului din speță, că nu se poate recurge la dispozițiile de drept cu caracter supletiv pentru



simplul motiv al existenței unei clauze abuzive și, prin urmare, inaplicabile. Or, o astfel de soluție, care scutește un consumator care nu și-a îndeplinit obligațiile contractuale de reparare a prejudiciului cauzat de el în mod culpabil, este diametral opusă sistemului și scării de valori a dreptului civil, care urmăresc în mod prioritar să compenseze în mod echitabil interesele diferite ale părților la contract. Curtea de Justiție recunoaște, la rândul său, că, prin dispozițiile de drept cu caracter supletiv, legiuitorul național urmărește să stabilească un echilibru între interesele părților la contract (Hotărârea Dziubak, C-260/18, punctul 60). Acesta este motivul pentru care Curtea este invitată să clarifice această chestiune în prezenta cauză.

26 Cu privire la a doua întrebare:

27 Contrar situației aflate la originea pronunțării Hotărârii Dexia [Nederland] (a se vedea punctul 64: „[profioniștii] [...] ar fi în continuare tentați să utilizeze clauzele menționate”), situația supusă aprecierii în speță se caracterizează în principal prin faptul că clauza era lipsită de relevanță pentru aprecierea dreptului care face obiectul acțiunii, întrucât pretenția la repararea prejudiciului poate fi întemeiată exclusiv pe dispoziții de drept supletiv. De asemenea, reclamanta și-a întemeiat pretenția pe dreptul cu caracter supletiv, iar nu pe clauza abuzivă. În procedura împotriva pârâtei, clauza nu a fost, așadar, „utilizată” de reclamantă în sensul punctului 64 din Hotărârea Dexia [Nederland], pentru a-și întemeia pretenția pe aceasta. Astfel, instanța de trimitere consideră, în speță, că aplicarea dreptului național cu caracter supletiv nu este exclusă, în pofida împrejurării că stabilirea unei indemnizații forfetare de 20 % trebuie calificată drept abuzivă.

28 Acest lucru nu este contrar nici cerinței constatării din oficiu a nulității clauzelor de îndată ce instanța dispune de elementele de drept și de fapt necesare în acest scop (Hotărârea Gutiérrez Naranjo, C-154/15, punctul 58 și următoarele). Din perspectiva instanței de trimitere, această cerință se referă numai la acele clauze care sunt relevante pentru aprecierea dreptului care face obiectul prezentei proceduri. Astfel, o constatare din oficiu a nulității ar trebui avută în vedere numai dacă clauza prezintă o relevanță directă pentru aprecierea dreptului care face obiectul prezentei acțiuni [*omissis*]. O clarificare de către Curtea de Justiție se impune și în această privință.

29 Cu privire la a treia întrebare:

30 Potrivit jurisprudenței Curții de Justiție, instanța națională nu poate completa contractul modificând conținutul unei clauze a cărei nulitate o constată într-un contract încheiat între un profesionist și un consumator (Hotărârea Banco Español, C-618/10, punctul 69 și următoarele, Hotărârea Gómez del Moral Guasch, C-125/18, punctul 59 și jurisprudența citată și Hotărârea Dexia [Nederland], C-229/19 și C-289/19, punctul 63). Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria) (chiar în procesul individual) împărtășește, de asemenea, această așa-numită „interdicție a reducerii în scopul menținerii validității” (RS0128735; RS0122168; RS0038205 [T20]).

- 31 Este, totuși, necesar să se precizeze, în acest context, dacă aceste observații se aplică și clauzelor divizibile. Sancțiunile prevăzute, în situația din speță, în al treilea paragraf al clauzei V sunt la dispoziția profesionistului cu titlu opțional. Instanța de trimitere apreciază că, pe lângă dreptul la o despăgubire forfetară ridicată, care trebuie calificat drept abuziv, recurgerea alternativ posibilă la prejudiciul real suferit nu ridică probleme, cu atât mai mult cu cât aceasta este conformă cu dreptul cu caracter supletiv. Este necesar să se precizeze de către Curtea de Justiție dacă a nu reține, într-un asemenea caz, nevaliditatea globală a clauzei este contrar Directivei privind clauzele abuzive.
- 32 [*omissis*]
- 33 [*omissis*] [Norme de procedură, suspendarea procedurii]

[*omissis*]

22 septembrie 2021

[*omissis*]